

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ ความรู้ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช
ของเกษตรกร ในอำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

ชื่อผู้เขียน นายชายนต์ คำมา

วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ :

รองศาสตราจารย์ ดร. พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์	ประธานกรรมการ
รองศาสตราจารย์ กฐิน ศรีมงคล	กรรมการ
อาจารย์ ดร. จิราพร ตยุดิวิมุกุล	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดุษฎี ณ ลำปาง	กรรมการ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางสังคม ความรู้เกี่ยวกับการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช ความตระหนักถึงภัยของสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่มีต่อสุขภาพผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม และการรับรู้ถึงผลกระทบของการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืชกับการปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างถูกต้องและปลอดภัย ตลอดจนปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือเกษตรกรในอำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 132 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ โดยใช้ค่าสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรที่ศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 41.53 ปี มีภูมิลำเนาเดิมเป็นคนอำเภอหล่มสักทั้งหมด ส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษา ประสบการณ์ในการทำการเกษตรเฉลี่ย 18.83 ปี ขนาดของพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 21.30 ไร่ ใช้เงินทุนทางการเกษตรเฉลี่ย 3263.98 บาทต่อเดือน จำนวนพืชที่ปลูกในรอบปีเฉลี่ย 3 ชนิด รายได้จากการขายผลผลิตการเกษตรเฉลี่ย 8150.50 บาทต่อเดือน เกษตรกรส่วนใหญ่ทำการเกษตรในพื้นที่ของตัวเอง มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่เกษตรร้อยละ 77.3 การติดต่อกับสังคมภายนอกโดยการอบรม

และทัศนศึกษาร้อยละ 53.8 การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการเกษตรและการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช ได้รับทางโทรทัศน์มากที่สุด

เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช ความตระหนักถึงภัยของสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่มีต่อสุขภาพผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม และการรับรู้ถึงผลกระทบของการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืชต่อสุขภาพ อยู่ในระดับปานกลาง

เกษตรกรมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างถูกต้องและปลอดภัยทั้ง 3 ขั้นตอน คือขั้นก่อนการใช้ ระหว่างการใช้และหลังการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนค่าเฉลี่ยการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืชจากธรรมชาติอยู่ในระดับปานกลาง

ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร กับลักษณะพื้นฐานของเกษตรกร ความรู้เกี่ยวกับการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช ความตระหนักถึงภัยของสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่มีต่อสุขภาพผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม และการรับรู้ถึงผลกระทบของการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืชต่อสุขภาพ พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างถูกต้องและปลอดภัยของเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ประสบการณ์การเกษตร พื้นที่เกษตร จำนวนพืชที่ปลูก แหล่งข้อมูลข่าวสาร ความรู้เกี่ยวกับการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช ความตระหนักถึงภัยของสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่มีต่อสุขภาพผู้บริโภค

ปัญหาของความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีปัญหาเรื่องสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชมีราคาแพง ปัญหาเรื่องโรคและแมลงศัตรูพืชระบาด เกษตรกรยังขาดความรู้และประสบการณ์ในการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างถูกต้องและปลอดภัย ตลอดจนได้รับอันตรายจากสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชบางชนิดอยู่บ้าง จึงควรมีการฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างถูกต้องและปลอดภัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้สารจากธรรมชาติ เป็นอย่างยิ่ง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งนี้คือ หน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องควรมีการรณรงค์และประชาสัมพันธ์โดยใช้สื่อต่างๆที่เกี่ยวกับสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างต่อเนื่อง และควรมีการจัดการหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างถูกต้องและปลอดภัย ให้แก่ กลุ่มเกษตรกร และร้านค้าที่จำหน่ายเคมีภัณฑ์ทางการเกษตรต่อไป

Thesis Title	Knowledge and Practice on Pesticide Application of Farmers in Lom Sak District, Phetchabun Province.	
Author	Mr. Chayan Kamma	
M.S. (Agriculture)	Agricultural Extension	
Examining Committee :		
	Assoc. Prof. Dr. Pongsak Angkasith	Chairman
	Assoc. Prof. Katin Srimongkol	Member
	Lect. Dr. Jiraporn Tayutivutikul	Member
	Asst. Prof. Dusdee Nalampang	Member

Abstract

The objective of this study was to determine the effects of farmer personal background, economic factors, social factors, knowledge of pesticide usage, awareness of hazard and safety of pesticide to consumers and environment and health issue on proper practice and safe use of pesticide.

One hundred and thirty two farmers in Lom Sak District, Phetchabun Province were studied by the Multistage Sampling Method. Data was collected by mean of interviewing and filling in questionnaires. The collected data was analyzed for percentage, arithmetic mean and standard deviation. The hypothesis was tested by Pearson Product Moment Coefficient of Correlation method.

The results showed that the majority of farmers were male with average age of 41.53 years old. All farmers, whose home town was in Lom Sak District, receiving major education in primary school and having 18.83 years experience in agricultural area. They possessed average farm area of 21.30 Rai with average monthly agricultural capital of 3263.98 Baht. They grew 3 crops annually, earning the average monthly income of 8150.50 Baht. The majority of the farmers owned land. About 77.3 percent of the farmers had a regular contact with the government extension officer, and 53.8 percent had contact with outside world via training and visiting some other places. They obtained news and information about pesticide mainly from television.

The farmers had moderate knowledges about pesticide practice and awareness of dangers of pesticide to consumer's health and environment, including the effects of using pesticide on health.

Arithmetic means of proper safety measures of chemical pesticide before, between and after use were found to be at the moderate level and the proper measures of natural extract pesticide use was also found to be at the moderate level.

The result showed that proper practice and safe use of pesticide was significantly associated with farmer personal background (ie. agricultural experience), economic factors (ie. land size for plantation, annual plantation quantity), social factors (ie. information source), knowledge of pesticide usage, awareness of hazard and safety of pesticide on consumers issues.

Problems of knowledge and practice involved high prices of pesticides, outbreak of plant diseases. Some farmers lacked knowledge and experiences of using pesticide safely. As a result, a training on safe use of pesticide is recommended, including substituting of pesticide with some natural extracts.

This study suggested that government and private sector should get more involve in persistent campaign on insecticide usage. There should also be a training course on proper and safe use of pesticide organized for farmers and pesticide suppliers (shops).